

[Holstein.]

kert stadfæstet af Højesteret, og saaledes vil det gaa Gang efter Gang (Afbrydelse: Den er stadfæstet!). Naa, den er stadfæstet. Der har vi altsaa det samme.

Det er altsaa mit Syn paa Spørgsmaalet om Højesterets Stilling til Loves Grundlovs-mæssighed og Loves Grundlovsstridighed. Den kan kende Love grundlovsstridige, men den gør det ikke, uden at der er saadanne Grunde, at Højesteret simpelt hen vil frygte, at den offentlige Mening vil hævde, at Højesteret har tilsidesat de elementæreste Retsprincipper, hvis den ikke kender Loven grundlovsstridig — ellers vil den ikke gøre det.

Saa er vi klare paa det Spørgsmaal, formoder jeg (*Dahlgaard*: Hvad vil det sige, at det ikke var langt fra, at det var sket, at Højesteret havde kendt Lensloven grundlovsstridig?). Det skal jeg sige. Saa vidt mig bekendt er Forholdet det, at der var stor Uenighed i Højesteret om dette Spørgsmaal, hvilket ikke er saa underligt, for det er et overmaade problematisk Spørgsmaal; og jeg skal endvidere sige det ærede Medlem, hvad jeg Gang paa Gang har hævdet her i Salen, at dersom vi havde offentlig Votering, som det ærede Medlems Partifælle i Landstinget Hr. Zahle er Tilhænger af, og som jeg ogsaa principielt er Tilhænger af, eller hvis vi blot havde Bestemmelser om, at Særvota i Højesteret skulde offentliggøres, saa tror jeg, at mangfoldige af de Domme, som behandler Love, der, som jeg siger, balancerer paa Grænsen af det grundlovsstridige, vilde blive langt klarere og tydeligere, og at der vilde være langt mindre Frygt fra Højesterets Side for at tage faste og bestemte Standpunkter, som ingen Mennesker kunde tage fejl af.

Derfor, netop fordi der ikke er offentlig Votering og ikke heller er Adgang til Særvotering, har vi dette Særsyn, at Lensbesidderne to Gange gaar til Højesteret for at faa at vide, hvad Højesterets Mening er, fordi Højesterets Præmisser Gang paa Gang viser sig at være saa snævert og kort begrundet, at det er overordentlig vanskeligt for Offentligheden at forstaa, hvad Højesteret mener. Og som jeg sagde forleden Dag, da vi havde Spørgsmaalet under Diskussion: Forholdet er det, at jo større en Principssag det drejer sig om, desto mere snævert begrundes Højesterets Præmisser. Det er en Diskussion af gammel Dato, for i sin Tid førte daværende Professor Grundtvig en livlig Debat om dette Spørgsmaal med den afdøde Formand for Højesteret, Niels Lassen, i Ugeskrift for Retsvæsen, og jeg mener, at

Grundtvigs Kritik af Højesteret, som blev taget overmaade ilde op, var fuldt ud berettiget og velbegrundet.

Naar dernæst det ærede Medlem Hr. Dahlgaard henviser til, hvor udmærket de forhenværende Lensbesiddere har det, efter at Lensafløsningen har fundet Sted, og til, at der saa vist ikke er Grund for mig til at tage Lensbesidderne i Forsvar, saa vil jeg dog dertil sige, at selv om en forhenværende Lensbesidder er nok saa dygtig Landmand og nok saa dygtig Administrator, saa er det kun et Tidsspørgsmaal, et Spørgsmaal om en overskuelig Tid, naar hele hans Besiddelse vil være slaaet i Stykker paa Grund af de Formuebeskatninger, Ejendomsbeskatninger og Arveafgifter, vi har her i Landet. Arveafgiften er af en saadan Art, at enhver Kommunist maatte hilse en Arveafgift af den Progression, vi har her fra Forældre til Børn — det snævraste Familiebaand —, som en udmærket Begyndelse til Realisation af den socialistiske eller kommunistiske Stat.

Det er ganske umuligt at holde Godsbesiddelserne sammen, selv for de genialeste Landmænd og dygtigste Administratorer. Lensgodserne vil i Løbet af en eller to Generationer være slaaet uhjælpeligt i Stykker, der vil ikke være andet tilbage end Ruiner eller Museer, som jeg sagde forleden i et Interview til det ærede Medlems Organ her i Hovedstaden „Politiken“. Hvis det ærede Medlem lever længe nok, skal han faa at se, at denne Forudsigelse holder Stik; man kan ikke have Arveafgiftsregler og Beskatningsformer, som vi har her i Landet, og samtidig hævde, at det skyldes Lensbesiddernes Udygtighed, hvis Godserne ikke under de Vilkaar kan holdes sammen; det er ganske udelukket, at de kan det. Det er Cirkelens Kvadratur!

Maa jeg dernæst gøre den Bemærkning overfor det ærede Medlem Hr. Dahlgaard — han er jo selv Landmandssøn og har nær Tilknytning til Landbokredse —, at jeg synes, vore gode Landboere, baade Gaardmænd og Husmænd, i nogen Grad overser, hvad vore Lensgodser og deres Besiddere har betydet kulturelt, økonomisk og socialt for den danske Landalmue i Tiden fra 1770 til 1870. Naar de Herrer taler om Lensbesiddere og Majoratsgodser, tænker de altid paa Herregaardene i det 17de Aarhundrede og Begyndelsen af det 18de, men fra den oplyste Enevældes Tid og til ca. 1870, tør jeg roligt sige, har de danske Lensbesiddere og de danske Godsejere skrevet et Kapital i Danmarks kulturelle, økonomiske og sociale Historie, som de Herrer ikke